

MỘT SỐ BIỆN PHÁP RÈN KỸ NĂNG PHÒNG CHỐNG BẮT CỐC CHO TRẺ MẪU GIÁO THÔNG QUA TRÒ CHƠI ĐÓNG KỊCH

Luu Ngọc Sơn^{1*}, Đặng Thị Phương Loan¹

¹Khoa Giáo dục Tiểu học và Mầm non, Trường Đại học Hùng Vương, Phú Thọ

Ngày nhận bài: 17/6/2020; Ngày chỉnh sửa: 29/9/2020; Ngày duyệt đăng: 02/10/2020

Tóm tắt

Hiện nay, ở các nước trên thế giới nói chung và ở nước ta nói riêng vấn đề bắt cóc trẻ em đã và đang diễn ra. Vấn đề rèn kỹ năng phòng chống bắt cóc (PCBC) cho trẻ mẫu giáo đang được các bậc phụ huynh và trường mầm non quan tâm. Trò chơi đóng kịch là phương tiện hiệu quả rèn kỹ năng phòng chống bắt cóc cho trẻ mẫu giáo. Tuy nhiên, hiệu quả của việc rèn luyện kỹ năng này cho trẻ mẫu giáo chưa đạt được kết quả như mong muốn. Trên cơ sở nghiên cứu cơ sở lý luận và thực tiễn, chúng tôi đã đề xuất 4 biện pháp rèn kỹ năng phòng chống bắt cóc cho trẻ mẫu giáo thông qua trò chơi đóng kịch. Các biện pháp này sẽ đáp ứng được nhu cầu của xã hội và các trường mầm non, góp phần nâng cao hiệu quả của việc rèn kỹ năng phòng chống bắt cóc cho trẻ.

Từ khóa: Trò chơi, trẻ mẫu giáo, phòng chống bắt cóc, kỹ năng phòng chống bắt cóc.

1. Đặt vấn đề

Hiện nay, ở các nước trên thế giới nói chung và ở nước ta nói riêng, vấn đề bắt cóc trẻ em đã và đang diễn ra một cách phổ biến. Số vụ bắt cóc ngày càng tăng, các thủ đoạn của kẻ bắt cóc ngày càng đa dạng và tinh vi. Vấn đề rèn kỹ năng phòng chống bắt cóc (PCBC) cho trẻ đã, đang là vấn đề được các gia đình và nhà trường được chú trọng, quan tâm đặc biệt. Quỹ Nhi đồng Liên hợp quốc (UNICEF) - là tổ chức có nhiều công trình nghiên cứu sâu về kỹ năng sống dưới góc độ tồn tại và phát triển của cá nhân. Đặc biệt Chương trình Giáo dục mầm non 2019 đã đưa ra nội dung giáo dục an toàn cho trẻ mẫu giáo [1]. Năm 2010, Bộ Giáo dục và Đào tạo Việt Nam đã ban hành Bộ Chuẩn phát triển trẻ em 5 tuổi. Trong đó, chuẩn 6 đã đưa ra chỉ số đánh giá “Trẻ có hiểu biết và thực hành an toàn cá nhân” [2].

Trò chơi đóng kịch (TCĐK) là phương tiện hiệu quả rèn kỹ năng PCBC cho trẻ mẫu giáo. TCĐK là loại trò chơi mà trẻ mô phỏng lại một mảng nào đó của cuộc sống người lớn trong xã hội bằng việc nhập vào một nhân vật nào đó để thực hiện chức năng xã hội của họ [3]. Thông qua TCĐK có các tình huống PCBC, trẻ vừa thỏa mãn nhu cầu chơi, vừa rèn được các kỹ năng PCBC. Tuy nhiên, hiện nay hiệu quả rèn kỹ năng PCBC cho trẻ mẫu giáo thông qua TCĐK chưa đạt được kết quả như mong muốn, do nhiều lý do như: Các kịch bản còn còn hạn chế, nội dung trò chơi chưa phong phú, luyện tập, biểu diễn trò chơi chưa thường xuyên. Vì vậy, nghiên cứu một số biện pháp biện pháp rèn kỹ năng PCBC cho trẻ mẫu giáo thông qua TCĐK là vấn đề cấp thiết trong giai đoạn hiện nay.

2. Phương pháp nghiên cứu

2.1. Phương pháp nghiên cứu lý luận

Nghiên cứu sử dụng phương pháp tập hợp, nghiên cứu, phân tích, tổng hợp, hệ thống các nguồn tài liệu, các đề tài nghiên cứu... liên quan đến đề tài.

2.2. Phương pháp nghiên cứu thực tiễn

- Phương pháp điều tra bằng phiếu Anket: Sử dụng phiếu khảo sát đối với giáo viên nhằm tìm hiểu nhận thức của giáo viên về việc rèn kỹ năng giáo dục phòng chống bắt cóc cho trẻ mẫu giáo thông qua trò chơi đóng kịch.

- Phương pháp quan sát sư phạm: Quan sát nhằm tìm hiểu những biện pháp tác động của giáo viên và trẻ thực hiện rèn kỹ năng phòng chống bắt cóc cho trẻ mẫu giáo thông qua trò chơi đóng kịch.

- Phương pháp đàm thoại: Trao đổi, đàm thoại trực tiếp với giáo viên giảng dạy để bổ sung các số liệu nghiên cứu bằng Anket và thực nghiệm sư phạm.

- Phương pháp thực nghiệm sư phạm: Áp dụng một số biện pháp rèn kỹ năng phòng chống bắt cóc cho trẻ mẫu giáo thông qua trò chơi đóng kịch nhằm chứng minh giả thuyết.

- Phương pháp thống kê toán học: Sử dụng phương pháp thống kê toán học để xử lý, phân tích kết quả khảo sát và thực nghiệm sư phạm.

3. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

Việc rèn kỹ năng PCBC cho trẻ mẫu giáo được thực hiện thông qua nhiều hoạt động khác nhau ở trường mầm non. TCĐK là hoạt động có ưu thế trong việc rèn kỹ năng PCBC cho trẻ. Khi tham gia TCĐK, trẻ sẽ được trải nghiệm các tình huống bắt cóc trong thực tế, trẻ được học các kỹ năng xử lý phù hợp với từng tình huống cụ thể. Hiệu quả của việc rèn kỹ năng PCBC cho trẻ thông qua TCĐK phụ thuộc vào các biện pháp thực hiện TCĐK. Bài viết phân tích một số biện pháp rèn kỹ năng

PCBC cho trẻ mẫu giáo thông qua TCĐK, bao gồm các biện pháp sau:

3.1. Biện pháp 1: *Sưu tầm, biên soạn kịch bản có nội dung liên quan tới tình huống bắt cóc trẻ em thông qua TCĐK.*

* Ý nghĩa:

Việc sưu tầm, biên soạn kịch bản có nội dung liên quan tới tình huống bắt cóc giúp giáo viên có hệ thống kịch bản phong phú, đa dạng. Từ đó, giáo viên chủ động lên kế hoạch tổ chức TCĐK, nâng cao hiệu quả tổ chức TCĐK... Đồng thời tạo hứng thú cho trẻ và điều đặc biệt là tạo điều kiện cho trẻ rèn luyện các kỹ năng PCBC thông qua các TCĐK như: “Đi siêu thị mà bị lạc thì trẻ sẽ làm gì?”; “Trẻ làm gì khi một người lạ mặt cho kẹo”...

* Cách tiến hành:

- Giáo viên có thể sưu tầm các kịch bản từ nhiều nguồn khác nhau như từ các loại sách, báo chuyên ngành, các sáng kiến kinh nghiệm của giáo viên, từ mạng internet...

- Khi biên soạn kịch bản cần hình dung tình huống bắt cóc, các nhân vật, lời thoại các nhân vật, các kỹ năng trẻ cần xử lý trong tình huống đó. Khi biên soạn các TCĐK đã được sưu tầm phải phong phú, đa dạng, phản ánh nhiều tình huống bắt cóc khác nhau, ở nhiều địa điểm khác nhau như ở gia đình, nhà trường, công viên, siêu thị, ngoài đường... Tùy mỗi tình huống có cách xử lý cụ thể. Sau đây là một số tình huống có thể biên soạn TCĐK và cách xử lý cụ thể:

+ Khi người lạ dụ dỗ ở bất cứ đâu như gia đình, trường học, siêu thị, công viên... Không đi theo người lạ. Lưu ý nói rõ với con cách người lạ có thể dụ dỗ con cho con dễ hình dung như: Hứa cho bánh kẹo, mua kem ăn, cho đi chơi, dắt đi tìm ba mẹ, dụ dỗ bằng nhiều hình thức khác nhau...; Không nhận quà bánh hay đồ vật từ người lạ; Không cung cấp thông tin cá nhân hay về gia đình (bố, mẹ, chị, anh...) cho người lạ (không quen biết, gặp ở đâu đó); Không mở cửa cho người lạ vào nhà. Thậm chí khi người quen (chú, bác,...) vào nhà khi

cha mẹ không có nhà vẫn không mở cửa hoặc gọi điện hỏi ý kiến cha mẹ trước khi mở; Dạy con nhớ và gọi số điện thoại cha hoặc mẹ, họ tên cha, mẹ để phòng khi gặp bất trắc, nguy hiểm [4].

+ Khi người lạ bám theo con biết: Luôn giữ khoảng cách với người lạ (Khoảng cách an toàn: 2,5 m - có thể nói với con là càng xa càng tốt cho con dễ hình dung); Chạy về phía những “người an toàn” khi con nghĩ là có người đi theo mình. Người an toàn đó có thể là: Người thân, cô giáo, chú công an, chú bảo vệ... hoặc chạy về phía có nhiều người lớn mà con cảm thấy an toàn [5].

+ Khi người lạ dùng vũ lực túm lấy con lôi đi: Con biết hét lớn, vùng vẫy thoát khỏi và đánh động đến sự chú ý xung quanh bằng cách kêu cứu giúp thật to; Nếu có thể, tấn công vào cằm, ức, hạ bộ... là những điểm yếu trên người nếu như người đó vẫn không buông ra.

+ Khi có người lạ đến hỏi chuyện: Phải chạy lại cô giáo hoặc nhờ người thân nhờ giúp đỡ, tiếp chuyện.

+ Khi có người lạ đến tự xưng là người thân đến đón về: Các cháu phải quay trở lại trường báo cho cô giáo biết.

- Dựa vào tính đa dạng các tình huống bắt cóc, có thể xây dựng hệ thống các TCĐK rèn kỹ năng PCBC phong phú. Sau đây là gợi ý tên một số kịch bản cụ thể: “Không nghe lời dụ dỗ của người lạ”, “Gặp con ở đồn công an”, “Không đi theo người lạ”, “Cảnh giác và không nhận quà người lạ mặt”, “Kẻ lạ mặt”, “Kế hoạch bất thành”, “Kế hoạch tinh vi”, “Bài học của bé Min”, “Vài phút sơ hở”, “Cảnh giác”, “Dàn cảnh tinh vi trong công viên”, “Phi vụ không thành”, “Câu chuyện ở công viên”, “Giả làm nhân viên tiếp thị”, “Sự sắp đặt tinh vi”, “Không mở cửa cho người lạ”. Đối với các tình huống giống nhau, giáo viên có thể tạo ra sự đa dạng, sự mới mẻ của trò chơi bằng cách thay đổi tên tình huống, số lượng vai chơi, lời thoại các nhân vật...

- Cần căn cứ vào các nội dung và mục tiêu của việc rèn kỹ năng PCBC cho trẻ mẫu giáo, căn cứ vào khả năng nhận thức, nhu cầu, vốn kinh nghiệm của trẻ và nội dung của các chủ đề rèn kỹ năng, xác định nội dung của TCĐK.

- Đối với trẻ mẫu giáo mẫu giáo, vì vốn sống và kinh nghiệm của trẻ còn ít ỏi... Vì vậy, trẻ chỉ có thể nhận thức những vấn đề thật khi trẻ được trực tiếp rèn các kỹ năng đó. Do đó, nội dung trò chơi được lựa chọn để rèn kỹ năng PCBC cho trẻ phải thật gần gũi, xuất phát từ cuộc sống thực của trẻ, phù hợp với nhu cầu, vốn kinh nghiệm và khả năng nhận thức của trẻ.

- Để nội dung chơi của TCĐK đã lựa chọn thực sự phong phú, đa dạng với cuộc sống của trẻ, giáo viên phải tạo cơ hội cho trẻ được tìm hiểu, khám phá các sự vật, hiện tượng xung quanh bằng các hình thức khác nhau như trò chuyện, xem tranh, tham quan... nhằm cung cấp cho trẻ một số hiểu biết, kinh nghiệm về chủ đề chơi và nội dung rèn kỹ năng PCBC trong trò chơi.

- Việc lựa chọn TCĐK phải đảm bảo phù hợp với nội dung rèn kỹ năng PCBC, dựa trên cơ sở chương trình chăm sóc và giáo dục trẻ mẫu giáo, được sắp xếp theo chủ đề thành hệ thống (từ dễ đến khó, từ đơn giản đến phức tạp, từ các trò chơi riêng lẻ đến hệ thống các trò chơi theo cùng một chủ đề, một nội dung...), việc lựa chọn các trò chơi phải đảm bảo tính phát triển để có thể mở rộng nội dung chơi, chủ đề chơi nhằm nâng cao dần và mở rộng hơn vốn hiểu biết, kỹ năng PCBC cho trẻ.

- Để tạo hứng thú cho trẻ trong quá trình chơi, phát huy tính tích cực nhận thức của trẻ, nội dung, các vai chơi của các trò chơi được lựa chọn phải luôn chứa đựng những điều mới mẻ, hấp dẫn. Nội dung của trò chơi không những cung cấp cho trẻ những hiểu biết và kỹ năng PCBC mà còn tạo điều kiện để trẻ có thể ứng dụng những hiểu biết, kỹ năng đó trong nhiều hoàn cảnh, tình huống khác nhau, hướng trẻ tới việc tìm hiểu mối quan hệ nhân

quả, sự phụ thuộc lẫn nhau giữa các sự vật hiện tượng trong thế giới xung quanh. Qua đó, giúp trẻ hiểu rằng khi có nguy cơ bị bắt cóc trẻ phải hành động và có cách ứng xử ra sao để xử lý sự việc đó.

- Để làm tăng hứng thú và sự tích cực của trẻ đối với trò chơi và nội dung rèn kỹ năng PCBC trong TCĐK, giáo viên cần chuẩn bị những đồ dùng, đồ chơi đẹp, phù hợp với từng chủ đề và nội dung chơi. Việc sắp xếp các đồ chơi ở các góc chơi phải có tính gợi mở nhằm thu hút sự chú ý của trẻ, hướng trẻ tới các ý tưởng chơi phù hợp, tạo cho trẻ sự thích thú đối với trò chơi, hình thành ở trẻ những xúc cảm tích cực và thái độ đúng đắn đối với việc PCBC.

3.2. Biện pháp 2: Luyện tập và tổ chức biểu diễn TCĐK tích hợp nội dung PCBC

* Ý nghĩa: Việc rèn kỹ năng của trẻ ít có cơ hội được trải nghiệm bằng thực tế sinh động mà chỉ có thể thông qua những kịch bản giả định. Và với việc giải quyết một cách thuận thực những tình huống giả định này trẻ sẽ không bị lúng túng khi giải quyết những tình huống mà trong thực tế trẻ sẽ gặp phải. Để làm được điều đó chúng ta phải luyện tập và tổ chức biểu diễn phù hợp. Việc này sẽ tạo điều kiện cho trẻ nắm vững cốt truyện, lời thoại, hành động của các nhân vật. Từ đó tạo điều kiện tốt cho trẻ khi tham gia trò chơi.

* Cách tiến hành: Trước khi tiến hành tổ chức TCĐK, giáo viên cần lên kế hoạch tổ chức luyện tập cho trẻ. Giáo viên có thể tổ chức luyện tập cho trẻ vào hoạt động chiều. Thời gian mỗi buổi luyện tập từ 20 đến 30 phút. Việc tổ chức luyện tập và biểu diễn có thể tiến hành thông qua các bước sau:

- Bước 1: Chuẩn bị:

+ Về kịch bản: Trước hết phải lựa chọn các kịch bản PCBC có nội dung rõ ràng, có cốt truyện phát triển mạch lạc với những nhân vật giàu sắc thái mỹ về tính cách hành động và ngôn ngữ ở hệ thống những trò chơi đã sưu tầm hoặc biên soạn.

+ Cho trẻ tiếp xúc với kịch bản: Đọc kịch bản cho trẻ nghe, giúp trẻ phân biệt được sắc thái giọng điệu, lời nói của các nhân vật khác nhau, qua đó mà khắc họa rõ thêm tính cách của nhân vật. Bên cạnh việc cho trẻ tiếp xúc với kịch bản được xây dựng, cần chọn các bài hát, dựng các điệu múa cho phù hợp với kịch bản. Nếu kịch bản là những ca cảnh thì đã có sẵn các bài hát, công việc còn lại là dựng các điệu múa sao cho phù hợp với ca cảnh mà thôi.

+ Phân vai và luyện tập đóng vai:

Phân vai cho từng trẻ (có thể phân cho nhiều trẻ đóng cùng một vai, số lượng tùy thuộc vào số trẻ trong nhóm), người lớn trò chuyện với trẻ, giúp trẻ hiểu sâu hơn nhân vật mình sẽ đóng vai.

Giúp trẻ ghi nhớ ngôn ngữ (theo kịch bản). Khi tiến hành công việc này, cần nhắc lại cho trẻ nghe toàn bộ kịch bản, sau đó hướng dẫn riêng cho mỗi cháu trong từng nhóm (một lớp mẫu giáo có thể chia làm nhiều nhóm, mỗi nhóm gồm đủ các vai của nhân vật trong kịch bản) về lời nói và cử chỉ, điệu bộ của vai mình sẽ đóng. Nên luân chuyển vai đóng cho trẻ. Không nên để một cháu nào đấy luôn luôn đóng một vai nhất định, nhất là đóng vai nhân vật tiêu cực.

Lần lượt cho từng nhóm trẻ tập kết hợp lời nói và cử chỉ, điệu bộ của vai mình đóng với những vai khác. Trong quá trình luyện tập cho trẻ nhập vai, người lớn vừa là người nhắc nhở vừa là người đạo diễn.

+ Sân khấu, đạo cụ, hóa trang: Sân khấu, đạo cụ, hóa trang là những điều kiện không thể thiếu khi trẻ chơi TCĐK. Thiếu nó cuộc chơi sẽ thiếu phần hấp dẫn và làm mất đi những xúc cảm chân thực khi trẻ hiện vai mình đóng. Thành công của TCĐK phụ thuộc một phần không nhỏ vào sân khấu và hóa trang, vì vậy cần phải chuẩn bị chu đáo

- Bước 2: Tổ chức buổi diễn:

Tổ chức buổi diễn là một khâu quan trọng của TCĐK. Đây là kết quả của một quá trình tập luyện, chuẩn bị. Tổ chức buổi diễn thực

chất là tổ chức cuộc chơi cho trẻ nhưng cuộc chơi này lại mang tính chất nghệ thuật nên cần phải tổ chức chu đáo, cẩn thận mới mang lại hiệu quả tốt đẹp. Tổ chức biểu diễn không chỉ đơn thuần là tổ chức lại việc trình diễn kịch bản, mà là tạo dựng lại một mảng cuộc sống trong sinh hoạt văn hóa, đó là xem kịch và diễn kịch. Tổ chức buổi diễn bao gồm: Tổ chức sân khấu và phòng xem biểu diễn; Chọn nhóm “diễn viên” của đoàn kịch; Phân công các thành phần còn lại theo chức năng; Tổ chức giao lưu giữa người diễn và người xem.

- Khi tổ chức TCĐK rèn kỹ năng PCBC cho trẻ mẫu giáo cần lưu ý: Dựa vào chủ đề giáo dục, cô lựa chọn kịch bản phù hợp với khả năng của trẻ. Sau khi lựa chọn được tác phẩm phù hợp, để tổ chức TCĐK có hiệu quả, cô giáo tiến hành tổ chức TCĐK cho trẻ theo các bước như trên.

Trẻ ở lứa tuổi mẫu giáo tham gia tích cực vào TCĐK. Trẻ có thể tự tổ chức trò chơi, trẻ vừa là người biểu diễn, vừa là khán giả trong buổi chơi. Cô theo dõi quá trình chơi của trẻ, hướng dẫn trẻ chọn chủ đề chơi, phân vai chơi, nhớ lại nội dung tác phẩm (kịch bản)... Ở lứa tuổi này, cô giáo không cần tham gia trực tiếp vào trò chơi của trẻ, cô chỉ đóng vai trò cố vấn, giúp trẻ khi cần thiết.

3.3. Biện pháp 3: Luân chuyển vai chơi để tạo điều kiện cho trẻ được rèn luyện các kỹ năng PCBC khi tham gia TCĐK

* Ý nghĩa:

Luân chuyển vai chơi, nhóm chơi thường xuyên cho trẻ trong trò chơi đóng vai có chủ đề nhằm tạo điều kiện để trẻ được luyện tập những kỹ năng PCBC qua các vai chơi, các mối quan hệ chơi khác nhau, giúp trẻ biết vận dụng những kiến thức, kỹ năng PCBC một cách phù hợp trong những điều kiện và hoàn cảnh khác nhau. Từ đó hình thành cho trẻ những kỹ năng PCBC trong cuộc sống thực. Bởi vì đối với trẻ mẫu giáo, giữa tình huống chơi và cuộc sống thực của trẻ dường như không có ranh giới rõ ràng.

TCĐK là một trò chơi mang tính độc lập và tính tự nguyện cao của trẻ. Trong quá trình tham gia trò chơi, trẻ được tự lựa chọn vai chơi, chủ đề chơi, phương tiện chơi... theo hứng thú và khả năng của mình. Tuy nhiên, nếu giáo viên không có sự điều khiển phù hợp quá trình chơi của trẻ sẽ rất dễ xuất hiện tình trạng chuyên môn hóa vai chơi làm hạn chế khả năng nhận thức của trẻ, ảnh hưởng tới hứng thú của trẻ đối với trò chơi. Vì vậy, việc luân chuyển vai chơi không chỉ làm thay đổi vị thế của trẻ trong trò chơi mà còn thay đổi cả nội dung chơi, nhiệm vụ chơi. Điều này sẽ tạo cho trẻ hứng thú mới trong việc tiếp thu những kiến thức, kỹ năng và thái độ đúng đắn đối với việc PCBC. Đồng thời, giúp trẻ có cơ hội để vận dụng chúng trong những điều kiện, hoàn cảnh khác nhau để mở rộng kiến thức, cũng có làm hoàn thiện hơn kỹ năng của mình.

Như vậy, việc luân chuyển vai chơi cho trẻ thường xuyên sẽ đáp ứng được nhu cầu nhận thức ngày càng rộng, ngày càng cao của trẻ trong quá trình tham gia trò chơi đóng vai có chủ đề. Ngoài ra, việc luân chuyển vai chơi một cách hợp lý sẽ gây hứng thú cho trẻ trong quá trình chơi, giúp trẻ chơi một cách tích cực, tạo điều kiện thuận lợi để nâng cao hiệu quả giáo dục PCBC cho trẻ thông qua TCĐK. Tránh tình trạng trẻ chỉ thường xuyên chơi một vai chơi, một nội dung chơi khiến trẻ nhàm chán và không có được những kiến thức, kỹ năng toàn diện về việc PCBC.

* Cách tiến hành:

- Giáo viên quan sát quá trình chơi của trẻ ở các buổi chơi trước để có được những đánh giá cụ thể về sự hứng thú, khả năng thể hiện vai chơi của trẻ trong nhóm chơi để làm cơ sở cho sự luân chuyển vai chơi, nhóm chơi cho trẻ ở các buổi chơi sau.

- Ở giai đoạn đầu của mỗi chủ đề chơi, khi chủ đề chơi và nội dung giáo dục PCBC được lồng ghép trong trò chơi còn quá mới mẻ với trẻ, giáo viên có thể lựa chọn những trẻ có năng lực, nhanh nhẹn, hoạt bát để đóng các vai chính, làm thủ lĩnh của nhóm chơi. Khi

trẻ đã chơi thành thạo, giáo viên cần khuyến khích những trẻ đóng vai chính luân chuyển vai chơi khác để có cơ hội được tiếp thu và mở rộng những kiến thức và kỹ năng mới về việc PCBC. Đồng thời, động viên những trẻ nhút nhát đóng vai chính để trẻ có cơ hội thể hiện nhiều hơn những hiểu biết cũng như kỹ năng của mình thông qua vai chơi và mối quan hệ chơi mới.

- Việc giúp trẻ thoải mái chơi, luân chuyển vai chơi cho trẻ phải được tiến hành trước mỗi buổi chơi thông qua trao đổi, trò chuyện với trẻ, tạo hứng thú cho trẻ tới vai chơi mới để trẻ nhận vai với thái độ thích thú, tự nguyện. Tránh việc gò bó, ép buộc trẻ thay đổi vai chơi.

- Để tạo hứng thú cho trẻ tới vai chơi và nhóm chơi mới, giáo viên có thể phân tích sự thú vị mà vị trí mới, nhiệm vụ chơi và đồ chơi mới mang lại. Đồng thời, giáo viên có thể sử dụng những tình huống nhằm lôi cuốn trẻ tới vai chơi mới một cách tự nhiên, tự nguyện. Sử dụng những lời động viên, khen ngợi làm động lực thúc đẩy trẻ tự nguyện nhận vai chơi mới và có mong muốn hoàn thành vai chơi mới thật tốt.

- Gọi ý để trẻ thấy rằng mình cần phải đổi vai chơi, nhóm chơi cho bạn để mọi người đều có thể tham gia đóng nhiều vai và chơi ở nhiều nhóm chơi khác nhau. Giải thích để trẻ hiểu được sự thú vị khi được tham gia đóng nhiều vai chơi khác nhau và chơi ở nhiều nhóm khác nhau. Động viên và khen ngợi những trẻ đã sẵn sàng nhường vai chơi cho bạn và những trẻ nhút nhát mạnh dạn nhận đóng vai chính của trò chơi.

- Trước khi cho trẻ tiến hành chơi với vai chơi và nhóm chơi mới, giáo viên phải đưa ra các yêu cầu cụ thể (cần phải làm những gì? và làm như thế nào?...) đối với từng vai chơi, nhóm chơi. Khi trẻ đã nắm rõ các yêu cầu đối với vai chơi mới giáo viên mới tổ chức cho trẻ chơi.

- Trong quá trình chơi của trẻ, với những trẻ vừa đảm nhận vai chơi mới, giáo viên có thể tham gia chơi cùng trẻ để động viên, khuyến

khích trẻ cố gắng thực hiện tốt vai chơi. Đồng thời đưa ra những lời gợi ý, hướng dẫn kịp thời khi trẻ gặp khó khăn để trẻ có thể khắc phục hoàn thành tốt vai chơi.

3.4. Biện pháp 4: Kiểm tra, đánh giá quá trình chơi và kết quả chơi của trẻ

* Ý nghĩa:

Kiểm tra, đánh giá quá trình chơi và kết quả chơi của trẻ nhằm mục đích xác định được hiệu quả giáo dục mà các biện pháp mang lại. Trên cơ sở đó, phát hiện ra những ưu điểm và hạn chế trong quá trình tổ chức TCĐK nhằm rèn kỹ năng PCBC cho trẻ, từ đó có những điều chỉnh nhằm khắc phục hạn chế và đưa ra những dự kiến cho tương lai, hướng tới một kết quả tốt hơn ở những lần tổ chức trò chơi tiếp theo.

Đánh giá có một ý nghĩa vô cùng quan trọng trong giáo dục nói chung và rèn kỹ năng PCBC cho trẻ thông qua TCĐK nói riêng. Việc đánh giá quá trình chơi và kết quả chơi của trẻ là khâu cuối cùng của quá trình sư phạm này, giúp giáo viên có thể xác định được chất lượng và kết quả giáo dục đã đạt được. Đồng thời là khâu đầu tiên của quá trình sư phạm tiếp theo, giúp giáo viên có cơ sở để lập kế hoạch cho việc tổ chức trò chơi nhằm rèn kỹ năng PCBC cho trẻ ở lần chơi tiếp theo. Việc đánh giá giúp giáo viên có cơ sở thực tế để điều chỉnh các quá trình tổ chức TCĐK nhằm rèn kỹ năng PCBC cho trẻ phù hợp với nhu cầu và khả năng thực tế cũng như sự tiến bộ của trẻ trong mỗi một quá trình sư phạm.

Kiểm tra, đánh giá quá trình chơi và kết quả chơi của trẻ là xác định chất lượng và hiệu quả hoạt động chơi của trẻ. Dựa trên kết quả thực hiện nhiệm vụ giáo dục PCBC của trẻ trong quá trình chơi, thái độ mà trẻ biểu hiện thông qua các vai chơi, lượng kiến thức mà trẻ vận dụng trong quá trình chơi, giáo viên xác định những hạn chế và những sai lệch của trẻ trong quá trình chơi để có những điều chỉnh kịp thời nhằm thực hiện tốt các mục tiêu giáo dục đã đặt ra. Đồng thời trên cơ sở kết quả

đánh giá, giáo viên lập kế hoạch cho việc tổ chức các trò chơi đóng vai có chủ đề tiếp theo để tiếp tục củng cố, mở rộng những kiến thức, kỹ năng, thái độ đúng đắn của trẻ đối với việc PCBC.

* Cách tiến hành:

- Việc đánh giá phải được tiến hành thường xuyên trong mỗi buổi chơi. Kết quả đánh giá phải dựa trên những quan sát và ghi chép của giáo viên trong mỗi quá trình tổ chức TCĐK cho trẻ. Giáo viên cần thường xuyên theo dõi, quan sát quá trình chơi của trẻ để phát hiện ra những biểu hiện không đúng trong hành động chơi và thái độ chơi của trẻ, so sánh được mức độ hứng thú, tính tích cực, tự giác của trẻ ở buổi chơi hiện tại và buổi chơi lần trước, nắm được mức độ biểu hiện về sự hiểu biết, kỹ năng và thái độ của trẻ đối với việc PCBC trong quá trình giải quyết các nhiệm vụ của trò chơi... Từ đó có thể đưa ra nhận xét, đánh giá cụ thể làm căn cứ để điều chỉnh các quá trình chơi tiếp theo của trẻ nhằm nâng cao hiệu quả rèn kỹ năng PCBC cho trẻ thông qua TCĐK.

- Đánh giá cần được đưa vào trò chơi như là một nhiệm vụ của trẻ trong quá trình chơi. Muốn vậy, giáo viên cần giải thích để trẻ hiểu rằng trong trò chơi trẻ không những phải thực hiện tốt nhiệm vụ chơi mà còn phải biết nhận xét, đánh giá hành động cũng như thái độ của mình, của bạn có đúng và phù hợp hay không. Điều này sẽ khuyến khích trẻ thực hiện tốt hơn nhiệm vụ chơi cũng như nhiệm vụ giáo dục PCBC trong trò chơi, đồng thời giúp trẻ chú ý hơn đến hành động và thái độ của mình, của bạn trong quá trình tham gia trò chơi.

- Giáo viên cần tạo cơ hội và điều kiện để trẻ được tham gia vào quá trình tự đánh giá và đánh giá lẫn nhau trong nhóm bạn bè, giúp trẻ bước đầu biết cách tự đánh giá bản thân, đánh giá các bạn thông qua việc nhận xét các hành động chơi, thao tác chơi đúng hay chưa đúng, thái độ thể hiện đã phù hợp hay chưa phù hợp.

+ Để giúp trẻ biết đánh giá bản thân mình, giáo viên nên sử dụng những câu hỏi gợi ý để hướng trẻ vào việc nhận xét các hành động

chơi và thái độ của mình trong quá trình chơi như: Trong buổi chơi hôm nay con đã chơi gì? Con đã làm gì để thể hiện vai chơi của mình? Con thấy mình làm đã đúng chưa? Nếu được đóng vai đó ở buổi chơi sau con sẽ làm gì để thể hiện vai chơi tốt hơn?...

+ Sau khi trẻ đánh giá bản thân, giáo viên khuyến khích trẻ đánh giá, nhận xét các bạn. Thông qua những câu hỏi gợi ý, giáo viên hướng trẻ tới việc nhận xét những biểu hiện thông qua hành động chơi và thái độ chơi của bạn một cách khách quan.

- Giáo viên đánh giá quá trình chơi của trẻ, việc đánh giá của giáo viên phải dựa trên những quan sát trong cả quá trình chơi của trẻ, phải dựa vào sự đánh giá của trẻ và tập thể trẻ để có được những đánh giá khách quan, tạo ra được sự nhất trí cao trong tập thể về kết luận đánh giá của cô. Đánh giá của giáo viên nhằm động viên, khen ngợi những cố gắng và thành tích mà trẻ đạt được trong quá trình chơi, đồng thời cũng chỉ ra những hành động chơi, thái độ chơi chưa đúng cần phải khắc phục, động viên trẻ cố gắng chơi tốt hơn ở những buổi chơi sau [6]. Đối với trẻ mẫu giáo, việc đánh giá không nhằm phê phán những lỗi sai của trẻ mà chủ yếu hướng vào việc động viên, khuyến khích những cố gắng của trẻ trong quá trình chơi, tạo cho trẻ hứng thú chờ đợi những lần chơi tiếp theo để có thể hoàn thành tốt hơn các nhiệm vụ chơi của mình. Từ đó đánh giá được mức độ của kỹ năng PCBC cho trẻ mẫu giáo để khái quát, rút kinh nghiệm trong việc rèn kỹ năng PCBC cho trẻ mẫu giáo.

4. Kết luận

TCĐK của trẻ thay đổi theo từng lứa tuổi và cùng với sự phát triển của lứa tuổi, TCĐK mô phỏng những tình huống xã hội ngày càng phong phú, đa dạng. Điều này giúp TCĐK luôn là phương tiện rèn kỹ năng PCBC ở lứa tuổi mẫu giáo. Ở lứa tuổi mầm non nói chung, lứa tuổi mẫu giáo nói riêng là lứa tuổi tràn ngập cảm xúc, là giai đoạn phát triển mạnh

các kỹ năng sống. Vì vậy, đây là giai đoạn tối ưu phát triển kỹ năng PCBC cho trẻ. Trong đó, TCDK là phương tiện hiệu quả phát triển kỹ năng PCBC cho trẻ.

Tài liệu tham khảo

- [1] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2019). Chương trình giáo dục Mầm non. Nhà xuất bản Giáo dục, Hà Nội.
- [2] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2010). Chuẩn phát triển trẻ 5 tuổi. Thông tư ban hành Quy định về Bộ chuẩn phát triển trẻ em 5 tuổi của Bộ Giáo dục và Đào tạo. Hà Nội.
- [3] Đinh Văn Vang (2018). Tổ chức hoạt động vui chơi cho trẻ mầm non. Nhà xuất bản Đại học Sư phạm, Hà Nội.
- [4] Nguyễn Thanh Bình (2019). Giáo dục kỹ năng sống. Nhà xuất bản Đại học Sư phạm, Hà Nội.
- [5] Lưu Đào và Tuệ Văn (dịch) (2016). Dạy trẻ tránh nguy hiểm. Nhà xuất bản Thanh niên, Hà Nội.
- [6] Nguyễn Ánh Tuyết (2006). Giáo dục hành vi văn hóa cho trẻ em (dưới 6 tuổi). Nhà xuất bản Giáo dục, Hà Nội.

SOME MEASURES FOR PRACTISING THE SKILLS OF PREVENTION AND COMBAT OF KIDNAPPING FOR PRESCHOOL CHILDREN THROUGH DRAMA PLAYING GAMES

Luu Ngoc Son¹, Dang Thi Phuong Loan¹

¹Faculty of Preschool and Primary Education, Hung Vuong University, Phu Tho

Abstract

Currently, child abduction has been taking place in the world as well as in Vietnam. The practice of the skills of prevention and combat of kidnapping for preschoolers is of great concern to parents and preschools. Drama playing games are an effective means for this. However, conducting this activity at kindergartens has not achieved the desired results. Based on theoretical and practical studies, we have proposed four measures to train the skills of prevention and combat of kidnapping for preschool children through drama playing games. These measures may meet the demands of society and preschools, contributing to improving the efficiency of practising abduction-prevention skills for children.

Keywords: Games, preschoolers, kidnapping prevention, kidnapping prevention skills.